

L'Esquella de la Torratxa

Any XLI :: Número 2119

15 cèntims = Atrassats 30

Barcelona, 22 d'Agost de 1919

TEMPERATURA IDEAL

—Farà tanta calor com vulguin, però... no'm negaran que estic ben fresca.

Vapors TAYÀ

Servei bisetmanal entre BARCELONA i GÈNOVA per vapors rapidíssims de gran luxe

VAPOR CAPITÀ REVUELTA

SORTIDES. — De Barcelona: Els dimecres a la 1 de la tarda. — De Gènova: Els dissabtes a la 1 de la tarda

Gran confort - Servei restaurant de primer ordre - Concert en els menjars - Perruqueria - Manicura - Quartos de bany, & &

VAPOR TERESA TAYÀ

SORTIDES. — De Barcelona: Els dissabtes a les 7 de la tarda. — De Gènova: Els dimecres a les 7 de la tarda

Per a informes dirigir-se a les oficines

FILLS DE JOSEP TAYÀ, S. en C.

Josep A. Clavé, 2. — Telèfons 841-A., 3026-A., 5506-A., 5507-A. — BARCELONA

EN MADRID: Conde Xiquena, 8

EN GÈNOVA: Carpi & Figli (Portici Vittorio Emanuele)

GRANS MAGATZEMS

DAMIANANS

EXPOSICIO I VENDA
DE

Articles per a Regalo

SECCIÓ ESPECIAL

Preu únic: **3,25** pessetes

GRAN ASSORTIT en objectes propis
per a festejos y festes majors

BARRETS DE PALLA

ARTICLES PER A VIATGE, SPORT I BANY

Neveres i geladores

Mobles de fusta, metall i vímet. - Taules, bancs i cadires per a jardí
Bruses, Boas, Roba blanca, Ombreres, Bastons, Paraigües, Vanos, Guants, Camiseria,
Gèneres de punt, Calçats, Màquines parlants

NOTA. — Pròximament inauguració de noves seccions.

Blocks
NOTES

A DEU CENTIMS

BAZAR DE LA UNIÓN

Unió, 3. - BARCELONA

El mejor disolvente de los uratos
Acepta de las vías urinarias
Ostáculos nefríticos
Reuma articular
Nefritis
Rifus
Gota

UROMETINA
LAMBLOTTE HERMANOS

Sinónimos: Urotropina - Hexametileno tetraamino

PÍDASE

folleto expli-

cativo. Muestras

a los señores médicos

Agte gen.: S. NAVARRO

Rambla del Centro, 8 y 10-Barcelona

SOLER i TORRA GERMANS

BANQUERS

VALORS - GIROS

CANVI - CUPONS

Rambla d'Estudis, 13 i Bonsuccés, 1

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

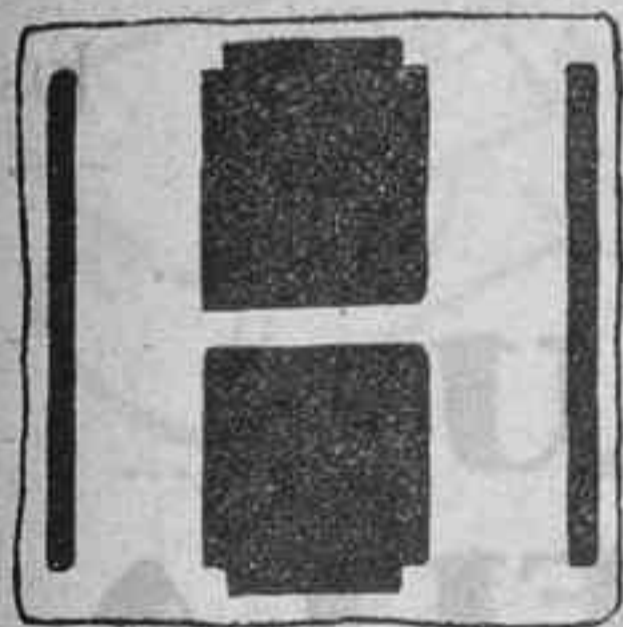

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ:
Llibreria Espanyola-Rambla del Mig, 20
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona:
Espanya: trimestre 3 ptes., Estranger, 5

ENTREMIG DELS SEGLES

I ha qui estiueja en mig de pinedes; n'hi han que s'arrapen com musclos a unes roques marines; d'altres que s'adormen vora un riu, sota els tamarells i les pollanques, i molts, proletariats de l'estiueig, s'aconten-

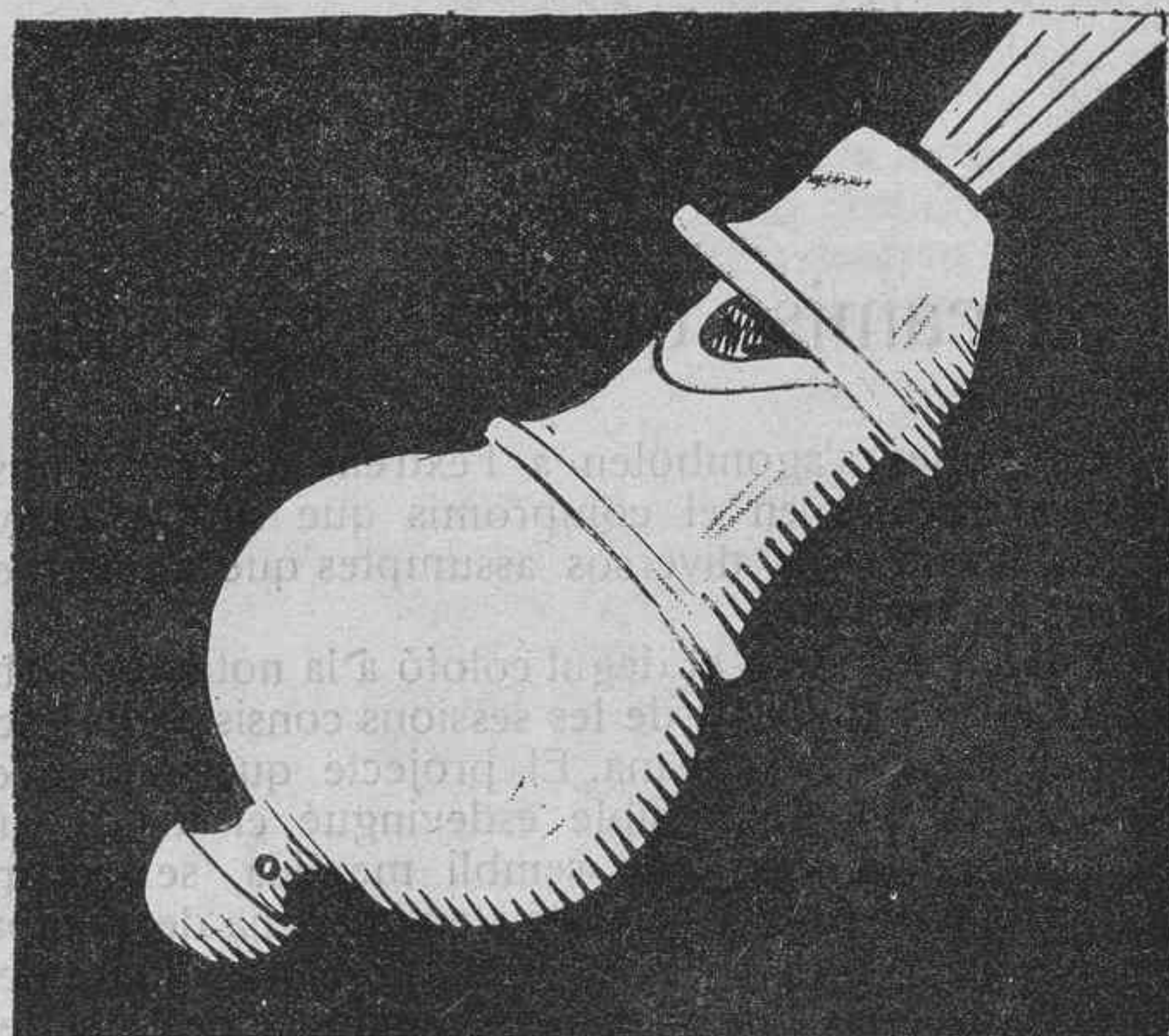
ten amb la pompa humil dels camps de blat de moro. Jo he triat unes runes, unes runes dibuixades com un mosaic en mig d'una sorra sutil, unes runes que ho són tant, que no se sap si els troços de paret tenen vint segles o no en tenen cap, unes runes tan estilitzades que semblen columnes i murs que ja existíssin en un museu arqueològic i si hagués calat foc i a sobre les demés han extés les seves catifes arenoses. Aquestes runes són les d'Empúries, que si no tinguessin al menys vint anys semblaria que se les hagués empescades la Mancomunitat per a dotar a Catalunya de civilització greco-romana.

Davant d'elles, a l'inrevés dels soldats de Napoleó sota les piràmides, contemplem quaranta segles. Un troç de gerro que hom diria fabricat a una rejoleria d'Alfar, no és troç de gerro, sinó sis segles abans de Jesucrist. Un troç de paret, exactament igual al troç de paret que tanca les vinyes properes, és la civilització grega, una pedra llarga, un altar, és a dir, el paganisme; la petita moneda trobada, que sembla un xavo, no caigué de cap butxaca contemporània, sinó que la portaren fa trenta mil anys els fòcides. Les runes, deduïm, són una qüestió de fe, com els dogmes. Creieu i admireu, ens diuen, i una mica meditàbans, admirem els vint-i-sis segles, i si ens diguessin que hi havien emmagatzemats entre aquelles pedres cinquanta dos segles, admirariem més.

Ja ho hem escrit: les runes són una qüestió de fe. Mireu, un dia el nostre estimat Rovira i Virgili, anà al Cap de Creus. Allò era el final de la terra catalana, la prova de Catalunya avençant cap al món, l'indret verge on cap influència forana era arribada, i En Rovira i Virgili, religiosament, agafà un codol del Cap de Creus i

se'ls guarda com relíquies de la pàtria. Nosaltres hauríem pogut dir-nos: Fixa't bé, agenollant l'ànima, perquè per aquesta platja ens vingué la civilització dels grecs i dels romans. Per aquí feu el llatí la seva entrada, pare de la nostra parla. Les columnes, les estàtues, la ceràmica, importades formaren la nostra estètica ponderada i armònica. Les galeres que foren amarrades en aquella mateixa anella d'aquell mur, ens dugueren el gust pel comerç. Empúries és la gran matriu de Catalunya. Tot té en ella el seu origen, els bustos d'En Casanova, la gramàtica d'En Pompeu Fabra, l'Institut d'Estudis, les arrodonides caderes de les nostres dones, els viatjants de comerç...

Però endebades repetíem l'oració. Era com si davant d'una ampolla buida, trencada i bruta, ens cridessin: Admireu-la, perquè ha estat una ampolla de Pomery. Un vell xino, nomenat Song Ti, escrivia: «Agafeu un mur en runes, i extengueu damunt d'ell un troç de seda blanca. Mireu-lo fixament hores i hores. Aleshores les preeminències del mur us semblaran muntanyes; les parts baixes, aigües; les ratlles, torrenteres, i aviat veureu sorgir homes i ocells i plantes i entre ells figures volants. Us semblarà una cosa del cel més que de terra». Potser sí, però són masses coses per a poguer veure quelcom en un mur en runes. I a Empúries, exteneu damunt qualsevol mur una seda blanca, esguardeu tota una jornada i estem segurs que no apareixerien ni muntanyes, ni ho-

A casa dels espanyols
fins els pitos xiulen sols.

mes, ni ocells, ni plantes. Les runes d'Empúries són runes sèries, runes de la «Lliga Regionalista», runes conservades per En Puig i Cadafalch, i no s'entretindrien en ferombres xinesques.

Confessem, emperò, que estan molt ben organitzades i amb una sòbria senzillesa. Són runes unitàries. Hi ha un sol altar, una sola columna, un sol mosaic, el de Ifigènia, una sola estatua trobada, l'Esculapi, i una sola testa de deesa, la de la Venus... Sembla un mostrari de runes, organitzat per una societat anònima. I després, nova característica, endebades cercareu en el petit museu i per entremig dels rocs, troços de ceràmica que no siguin culs de gerros. Ni nances, ni colls, ni ventres dels gerros: tots són lo que honestament podem nomenar «bases».

Serà per tot això que cap home de lletres ha escrit la oració a Empúries, que cap poeta ha resat una lletania a les seves runes? Jo crec que pressentim tots que Empúries no fou l'Emporium de la llegenda, sinó una mena de L'Escala d'abans de Jesucrist. Els marsellesos la fundaren i li farien la propaganda amb la seva excésiva manera. Marius de Marsella ja devia existir fa vintisis segles...

A l'hora baixa, la badia de Roses, grisa, apareixia com un llac de llegendes de fades; l'Empordà s'encenia d'aurat. L'amo de l'hotel encara va trobar, per a afermar el sentimentalisme, una ampolla d'absenta antiga, d'absenta d'avant-guerre. I brindàrem per aquell hotel que tenia un mes en mig d'aquells trenta segles de sorra, de pedra corcada i de culs de gerros.

PARADOX

MUNICIPALESCA

Ni camisa queda per a suar

Els temes s'agombolen a l'extrem de trobar-nos a l'hora d'escriure en el compromís que suposa l'haver d'escollir entre els diversos assumptes que a diari ens ofereix l'actualitat.

Volíem estampar el degut colofó a la nota que sobre la supressió d'una part de les sessions consistorials escriguérem la darrera setmana. El projecte que suposàvem poc menys que impossible esdevingué el dia 13 una trista realitat. Encara que sembli mentida, se trobaren dos regidors dels més acreditats en la mena de compar-ses, per a, en companyia de l'Alcalde, «ciudadà lliure de la lliure Barcelona», jugar una farsa indigna de la serietat del Consistori, cas que quedés al Consell barceloní quel com més que la desaprensió que caracteritza als seus components.

També la protesta irada i general produïda per la camama de la supressió dels consums, que no ha servit per a alleugerir en lo més mínim el preu escandalós dels queviures estimats de primera necessitat és mereixedora d'un comentari.

En front de la Comissió d'Hisenda s'ha alçat un clam d'indignació. Ni estan contents els que venen, ni ho estem els compradors, damunt els que recauen totes les calamitats; víctimes de l'egoisme desenfrenat dels colliters i els intermediaris de tota mena.

Radicals i regionalistes s'hauran acreditat per un igual, en la confecció d'aquest deplorable programa hisendístic que és la supressió dels Consums.

I la plana major del Consistori passejant en tant plouen arreu les protestes, fruit tranquilament de les dolceses estivals, pensant en la manera de suprimir la meitat de les sessions, excusant-se amb el pretext futilíssim de la calor.

Quan entre els mortals que aquí queden són tants els que suarien la camisa, cas de que l'Ajuntament els l'hagués deixada.

JUST

A CAU..... D'ORELLA

Les ampolles purgants d'En Lerroux

En Lerroux s'ha fet germanòfil... —ha dit tothom, després de la seva proposició d'un emprèstit a l'Alemanya. Ba! En Lerroux és ja tan ric que pot permetre's el luxe d'ésser-ho tot. Però avui és germanòfil, ceri, germanòfil de temps de pau, que són els pitjors, perquè els altres, els del temps de la guerra, no eren més que els eters admiradors d'En Raku o del Gallito, del que va a sobre.

Un amic ens dona l'explicació de l'estranya conversió, atribuïnt-la a unes ampolles.

—A unes ampolles?

—Sí, senyor, sí, a unes ampolles. Mireu, al cap d'un any de guerra s'inicià la febre dels negocis amb França. En Lerroux va poguer—diuen—col·locar una partida de sabates, però tan dolentes, que els encàrrecs s'estronejaren. En Lerroux, immutable, va persistir en el seu afany de negociar, i proposà al govern francès li comprés una quantitat determinada d'ampolles...

—Ampolles de vi d'Espanya, vi per a empènyer a la lluita i al triomf?

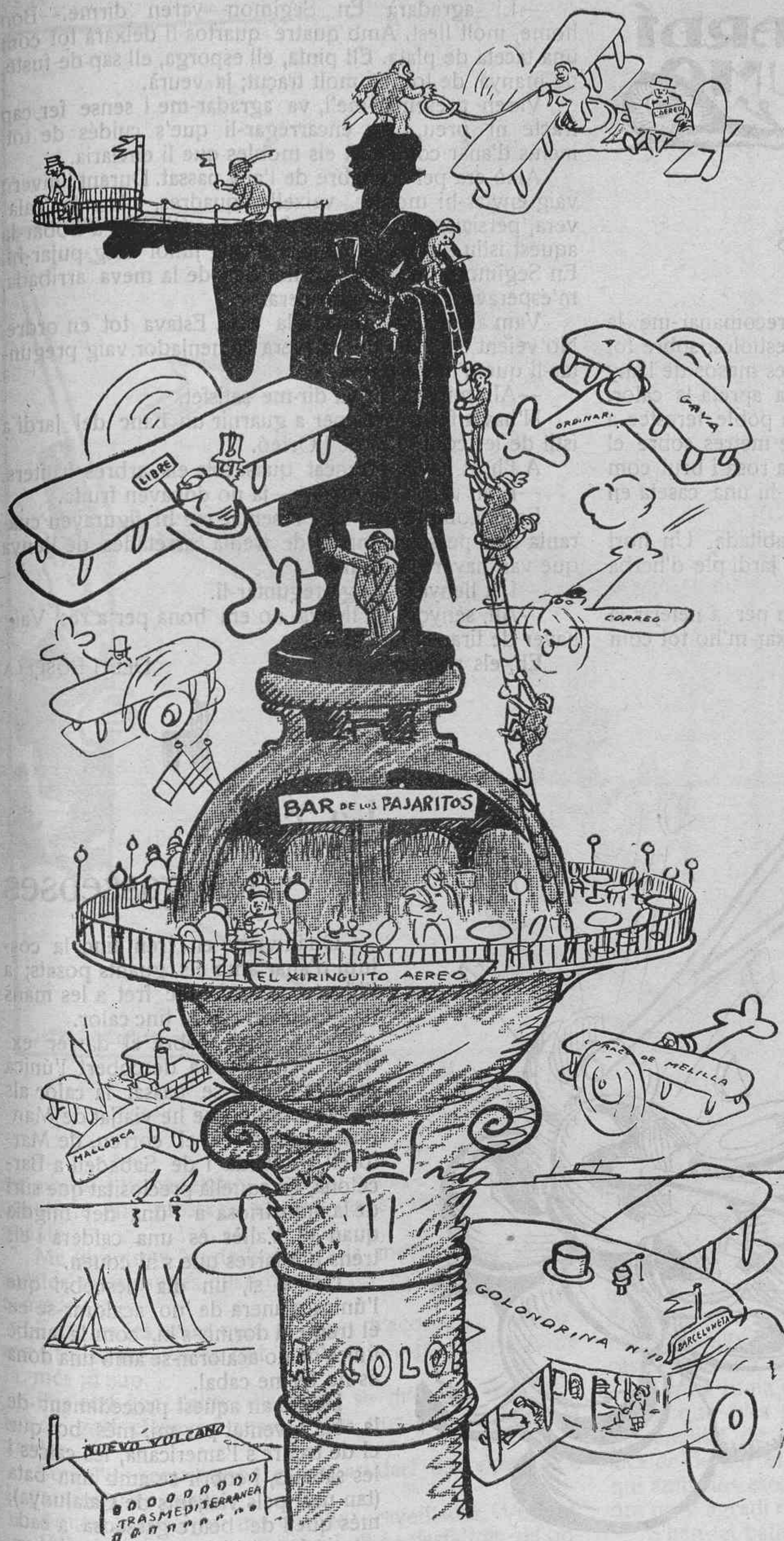
—Ampolles d'aigua purgant. «Jo, digué al ministre d'abasteixements, posseeixo una deu d'aigües purgants, i com que puc donar-les a baix preu, crec que l'Estat francès faria un bon negoci, aprofitant-les per als hospitals.

—Un quefe de partit, oferint purgants?

—La mateixa sorpresa varen tenir a França, i enviant la proposició d'un ministeri a l'altre, li varen donar a entendre an En Lerroux que la seva oferta no havia estat gai e grata. I En Lerroux, ofès, va començar a sentir renúncia per aqueixa França que no's volia deixar purgar.

L'amic fa una pausa i reprèn la conversa:

—L'aigua sempre ha estat una obsesió d'En Lerroux. Primer, aquella famosa portada d'aigües a Barcelona;

El monument de Colón convertit en bar-estació per als passatgers aeris.

després, les purgants ofertes a França, i ara, mireu quin pensament aquàtic d'En Llerroux acabo de copiar...

L'amic se treu una llibreta:

—Es un pensament tret de l'àlbum famós del far del Cap de Sant Sebastià. Davant de la immensitat meravellosa, En Llerroux va escriure això: «¡Cuanta agua! Lástima que no sea potable.» Si els francesos li arriben a comprar les seves ampelles, hauria escrit: Llástima que no sigui purgant!

El nou lèxic

Les vagues són la canal única per a introduir catalanismes en el castellà. Ni la literatura, ni la política, ni el comerç: les vagues.

Vàrem començar amb el mot «esquirol». Ne seguiren d'altres. I ara el governador de Barcelona transmet al ministre de la Governació, i aquest llegeix als periodistes de Madrid un telegrama, on se diu: «...la huelga se limita a los manobras y a los paletas.» Aquests tenen en castellà dos noms, respectivament: «peones» i «albañiles». Però, és clar, un repeteix lo que sent, i les senyores castelleses diuen «monchetas», i els governadors «manobras y paletas».

Però el lèxic vaguista creix. A la vaga dita de braços caiguts, s'ha afegit ara una altra, la vaga de «cames guillant». Han passat les vuit hores i els obrers deixen la feina «cames guillant».

Arribarà la frase, per telegrama, a Madrid, i el ministre de la Governació dirà an els periodistes:

—Señores, hay una huelga de camas; al menos aquí dice camas...

I en els diaris hauran de posar, pudorosament, alguna advertència.

En Robert Robert sempre anava dient que ell posseïa un invent per a evitar les topades de trens.

Tant i tant l'empiparen per a que expliqués en què consistia aqueix invent, que, un dia, el va exposar.

—Es molt senzill—va dir.—Per a evitar la topada de dos trens no hi ha més que colocar en les respectives locomotores un deudor i un acreedor.

Aquest número ha passat per la censura militar

DEL JARDÍ DELS HUMANS RISTES

Els pagesos

LS metges varen recomanar-me la vida entre pins i bestioles, sobre tot durant els dos o tres mesos de l'any en que a Barcelona apreta la calor. Vilabarjaula és un poble ferestec a vuitcents i pico de metres sobre el mar, fresc com una rosa i brut com

una guilla. Coneixia el poble i havent-hi una caseta en venda, vareig adquirir-la.

La casa feia temps que estava deshabitada. Un hort amb uns quants vells arbres fruiters, un jardí ple d'herba i unes habitacions plenes de terenyines.

Varen recomanar-me a En Segimon per a netejar la casa, cuidar el jardí, arreglar l'hort i deixar-m'ho tot com un palau rústeg.

—Li agradarà En Segimon—varen dir-me.—Bon home, molt llest. Amb quatre quartos li deixarà tot com una taceta de plata. Ell pinta, ell esporga, ell sap de fusté, de manyà, de tot. Es molt traçut; ja veurà.

Varen presentar-me'l, va agradar-me i sense fer cap tracte ni preu, vaig encarregar-li que's cuidés de tot, inclús d'anar col·locant els mobles que li enviaria.

Això era pel setembre de l'any passat. Durant l'hivern vaig enviar-hi mobles, vaixela, quadres, plats de Talavera, persianes i tota mena de coses i útils per a trobar-la aquest istiu a punt d'habitar. A mig juliol vaig pujar-hi. En Segimon, que ja tenia notícies de la meva arribada, m'esperava a l'estació propera.

Vam anar desseguida a la casa. Estava tot en ordre. No veient els plats de Talavera al menjador vaig preguntar-li que n'havia fet.

—Ah, miri-se'ls—va dir-me satisfet.

N'havia fet trossos per a guarnir un banc del jardí a istil de les columnes de l'Orfeó.

A l'hort havia arrencat quasi tots els arbres fruiters.

—Eren vells—va dir-me—ja no donaven fruita.

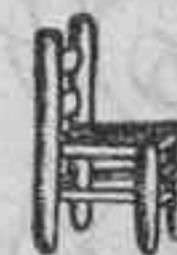
En el compte que va presentar-me hi figuraven quaranta cinc pessetes import de trenta carretades de llenya que van haver de treure.

—I la llenya?—vaig preguntar-li.

—Ah, senyor. La llenya no era bona per a res. Vaig haver de tirar-la tota al foc.

Eh, els pagesos?

DELFI ROSELLA

La calor i les gasseoses

Quan viatjo en tren, tinc la costum d'anar amb els guants posats; a l'hivern perquè tinc fret a les mans i a l'estiu perquè hi tinc calor.

M'explicaré sobre el darrer extrem: Servidor ha descobert l'única manera de fer-se passar la calor als trens, i contin que he viatjat de Manresa a Lleida en el correu, de Martorell a Gelida i de Sabadell a Barcelona, en aquella preciositat que surt de la industriosa a l'una del migdia quan el Vallès és una caldera i els trens botifarres que s'hi couen.

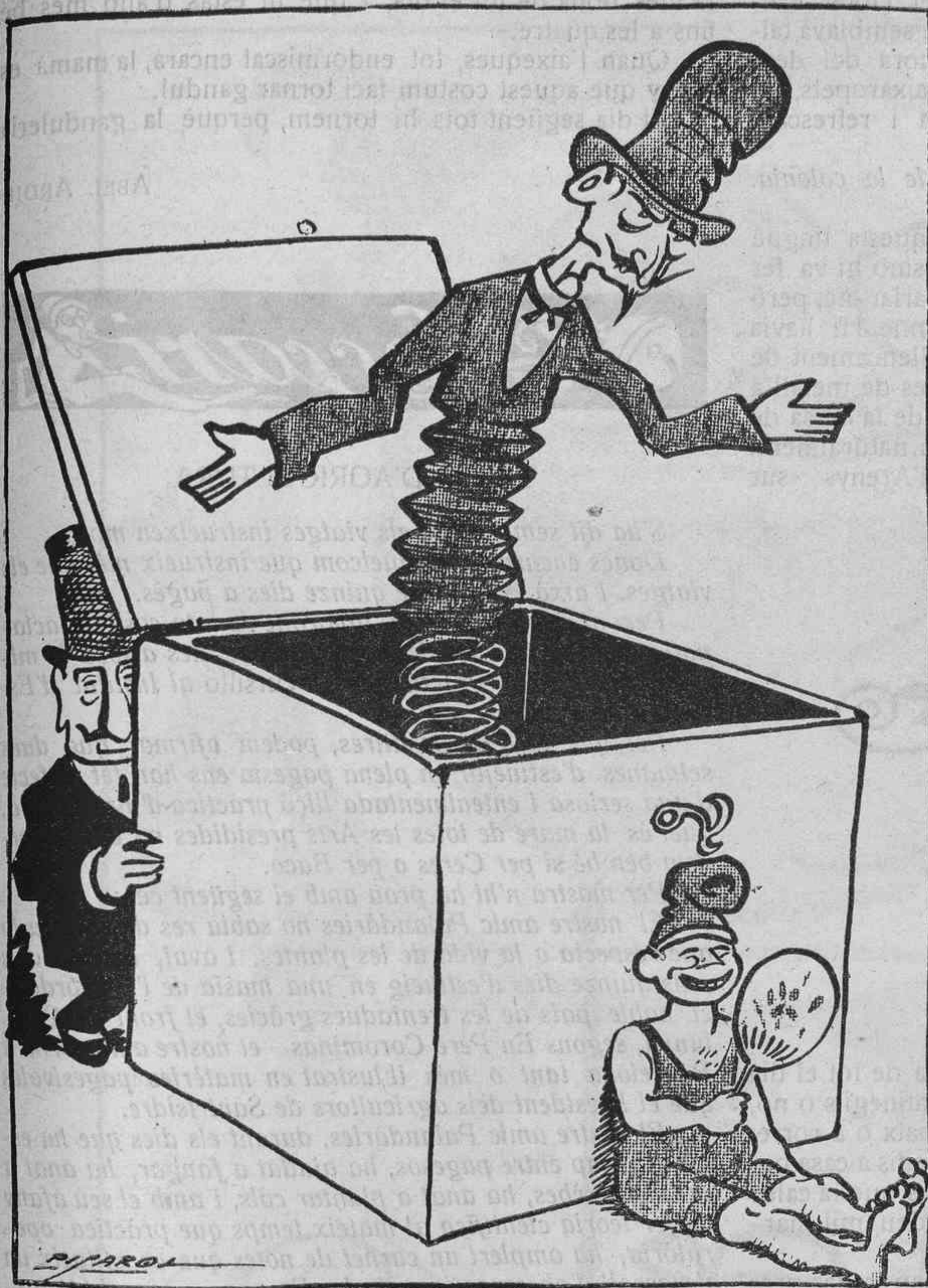
Doncs sí, un dia descobrí que l'única manera de no acalorar-se en el tren era dormir-s'hi, com la també única de no acalorar-se amb una dona és no fer-ne cabal.

Doncs an aquest procediment de la sòn inventat per mi, més bo que el de treure's l'americana, les calces i les sabates, i cobrir-se amb una bata (tan usat pels viatjants de Catalunya); més que'l de beure gasseosa a cada estació i sinó hi ha gasseosa, aiguardent o vi. An aquest procediment li sortí un enemic que me'l feia fracàs-

EL DISCURS D'EN LAYRET

—No me les haig d'haver amb olles?... Doncs lo millor és fer una bona trencadissa.

—Una joguina de infants
que no'es fa gens de basarda
perquè estem curats d'espants.

sar avui si i demà també. I aquest enemic eren les mosques que ens mossegaven les mans. Per això porto guants.

Me direu que les de la cara; a la meva faç no se n'hi acosten de mosques quan dormo, les espanto a cops de ronc.

Tapades les mans pujo al vagó, m'acomodo, m'adormo i tot és meu, ja en pot fer de calor, ja! com més ne fa, més jo suo.

Per cert que l'altre dia quasi se m'escapa l'estació, tan de gust clapava i suava, i tan poc me sentia de la xardor.

Sort d'un senyor gros, gros, partidari del sistema de la gasseosa per estació.

Aquest bon senyor me feu de desvetllador. Veureu: Pujem al tren, ens saludem i ell se desfà tots els botons de la armilla. Ell ja suava, no tenia ni recança de dissimular la suor. Se volgué esplaiar en mi:

—Quina calor, eh?

—Phs!...

I me vaig posar els guants.

L'home degué pensar que era un indio d'aquells torrats per mil sols. I treballant-me seguí:

—I quina sed!

—Phs!...

I encenguí un gros cigar.

L'home se feu compte que no erem de la mateixa tribu ni obeïem la mateixa llei.

Jo m'adormí mirant-lo llençat sobre els coixins, descordat d'armilla, tivant d'elàstics pantejant, suosos...

I el tren corria; ell a cada estació bevia la seva gasseosa, la seva cer-veseta, la copeta de la dolça amb pregó got d'aigua regalada.

Arribarem al terme de mon viatge i jo dormint. Decididament anava a caure a les mans del revisor qui me hauria fet pagar tres vegades la dormida, quan:

Plaf!...

Se sent un espetec i una perdigonada de botons de bragueta me ferí al bell mig del rostre.

Desperto astorat i veig a mon veí ensenyant la ceba, aguantant-se els pantalons amb les dugues mans.

—Que s'ha reventat?

—Jo no, les calces. No té pas un cenyidor?

—Jo'm cosso amb una lligacama, massa gras!

Arenys, "sur mer"

L'ametllada vila d'Arenys de Mar és avui dia el Biarritz de la cursileria i el San Sebastián dels *parvenus* de Terrassa i Sabadell; i encara que el mutisme del divertit corresponsal de *La Vanguardia* sigui la desesperació de les *niñas* i *mamás bien* que no poden llegir els seus noms en aquelles tan celebrades cròniques en que la importància de les festes està en relació amb la més o menys esplèndida del refresc,—no per això deixen de divertir-se—ja que això, com els banys de sol, el flirteig més o menys sicalíptic a la platja i un abus en malmetre la parla castellana entra en el programa de expansions *veraniegas*.

Com a Junta de defensa, actua una junta de *festejos* de la que n'és president perpètuu *nada menos* que una personalitat de tan relleu i *viso* com l'ex diputat i ex alcalde de Barcelona don Joaquím Sagnier i Villavegui qui amb dos escolanets, són prous per a fer i desfer i al qui no li agradi que ho deixi.

S'han fet balls *azules* amb un floret d'oques pintades i sarrellet blau i blanc, que allò semblava la festa de les *Hijas de María*.

Una verbena marítima o sigui ball en el Hotel Calvari, esplèndidament guarnit i coetejat, que semblava talment un *aquarium* en plena bullició. A l'hora del descans el devassall de gasseoses, horxates i aixaropets, no traspassà els límits de la més moderada i refrescant libació.

Una funció teatral per *los aficionados de la colonia*. Déu n'hi doret de com va anar!

No hi podia faltar la diada esportiva i aquesta tingué lloc el diumenge passat. Aquí sí que el Cassino hi va fer un *va i tot*. De l'organització val més no parlar-ne, però en esplèndidesa mereix un comentari solemne. Hi havia carreres a peu, de velocitat, de resistència, llençament de pes, etc. I premis?... Esgarrifin-se! Medalletes de metall a 3'50 pessetes cada una, i per el guanyador de la cursa de resistència, una cartera de pell de gos... buida, naturalment.

Oh, l'esplèndidesa del *veraniegos* d'Arenys «sur mer»!...

Clixés vulgars

LA SESTA

És la cosa més deliciosa de tot el dia en aquest temps. Matinegi's o no, s'hagi d'anar al despatx o a corre, o senzillament et quedis a casa per a no fer res, el cert és que la calor et rendeix i passes deu mil martiris.

Dines tard i, quan ja has pres cafè a casa mateix per a semblar més morigerat als ulls de la família, surts una estoneta al balcó fumant la cigarreta; després te'n vas a la galeria.

Allà hi ha dos balancins; a l'un la mamà, a l'altre la germana petita. Entre elles, a terra, el gat, gros, blanc, estarrufat. Tots tres fan la sesta.

Passes pel despatx del papà. De colzes a la taula-escriptori, el diari caigut de les mans, hi ha el papà, que també fa la sesta, en mànegues de camisa i amb uns esbufecs que fan pena.

La gran, a la sala, després d'haver saludat des del balcó al promès que va a l'oficina, també s'ha estirat damunt el llit i somnia amb ell tot fent castells en l'aire.

Tu te'n vas al teu quarto, allavors. Abans d'anar-hi, mires a la cuina, on hi ha la minyona, que és una andalusa molt astuta, molt balladora i molt apetitosa. La mires mossegant-te els llavis. Ella compren la teva intenció i, mirant per tot arreu, et diu ben baix que fins diumenge, després de la primera part de la «Bohemia».

No hi ha més. Tot sol, a la teva cambra interior, a fer una hora de sesta. El cert és que és una hora dolça,

la més bona de tot el dia, i que hi estàs d'allò més bé fins a les quatre.

Quan t'aixeques, tot endormiscat encara, la mamà es plany que aquest costum faci tornar gandul.

El dia següent tots hi tornem, perquè la ganduleria és mitja.

ABEL ARDID

LLIÇÓ D'AGRICULTURA

S'ha dit sempre que els viatges instrueixen molt.

Doncs encara hi ha quelcom que instrueix més que els viatges. I això és estar-se quinze dies a pagès.

Per al bon barceloní, ignorant de tota cosa relacionada amb les tasques del camp, quinze dies a fora és millor i resulta més pràctic que un cursillo al Institut d'Estudis Catalans.

Pel que toca a nosaltres, podem afirmar que dues setmanes d'estiuejar en plena pagesia ens han fet l'efecte d'una seriosa i entenimentada lliçó pràctica d'agricultura, que és la mare de totes les Arts presidides no ens recordem ben bé si per Ceres o per Baco.

Per mostra n'hi ha prou amb el següent cas:

El nostre amic Palaudàries no sabia res de res, en lo que respecta a la vida de les plantes, i avui, després dels seus quinze dies d'estiueig en una masia de l'Empordà—el noble país de les trentadues gràcies, el front de Catalunya, segons En Pere Corominas—el nostre amic torna a Barcelona tant o més il·lustrat en matèries pagesívoles que el President dels agricultors de Sant Isidre.

El nostre amic Palaudàries, durant els dies que ha estat al camp entre pagesos, ha ajudat a fangar, ha anat a arrencar cèbes, ha anat a plantar cols, i amb el seu afany de fer teoria científica al mateix temps que pràctica operativa, ha omplert un carnet de notes que constitueix un devassall d'observació agrícola. En aqueix carnet hi aprenem, per exemple, que el bon pagès, a les oques, no les nomena oques, sinó liues; que a les gallines no els hi diu gallines, sinó tiues; i que als porcs se'ls crida amb el familiar nom de menuts.

Finalment, el nostre amic Palaudàries ha omplert el seu carnet d'estiuejador estudiós amb un grapat de vocables notabilíssims que resulta un veritable Diccionari de Agricultura Moderna.

Nosaltres havem tingut el gust de fullejar aqueix carnet del nostre amic, i d'ell n'havem extret les següents definicions:

Mongetera.—Planta que fa mongetes.

Favera.—Planta que fa faves.

Presseguer.—Arbre que fa préssecs.

Figuera.—Arbre que fa figues.

Ametller.—Arbre que fa ametlles.

Avellaner.—Arbre que fa avellanes.

Olivera.—Arbre que fa olives.

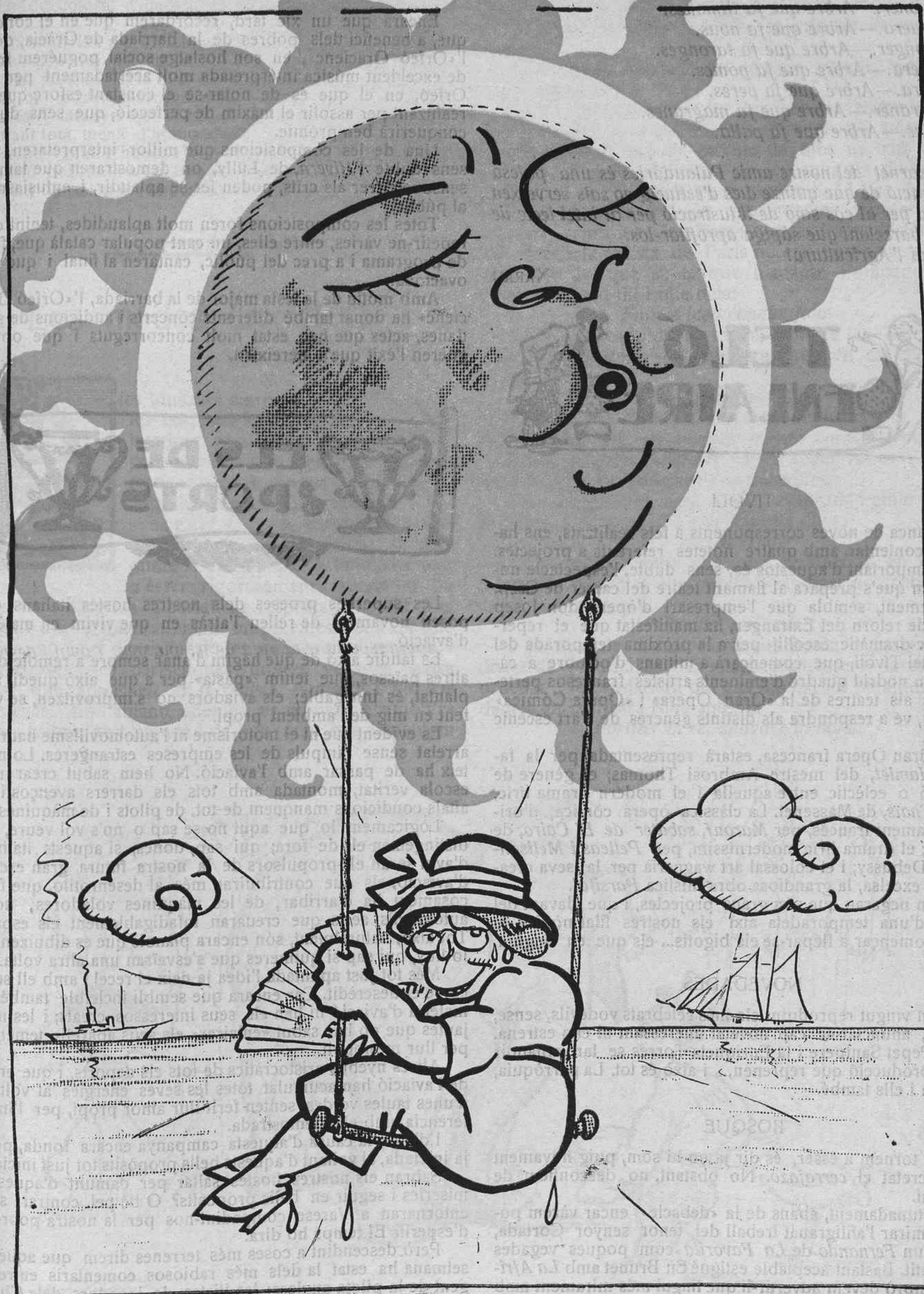
Prunera.—Arbre que fa prunes.

Carabacera.—Planta que fa carabaces.

Pl.—Arbre que fa pinyes.

Lladoner.—Arbre que fa lladons.

Donya Canícula... molt senyora nostra.

Garrofer.—Arbre que fa garrofes.
 Llimoner.—Arbre que fa llimones.
 Noguera.—Arbre que fa nous.
 Taronger.—Arbre que fa taronges.
 Pomerà.—Arbre que fa pomes.
 Perera.—Arbre que fa peres.
 Magraner.—Arbre que fa magranes.
 Paller.—Arbre que fa palla.

El carnet del nostre amic Palaudàries és una palesa demostració de que quinze dies d'estiueig no sols serveixen de salut per al còs sinó de il·lustració per al intel·lecte de tot bon barceloní que sàpiga aprofitar-los.

Visca l'Agricultura!

XARAU

TIVOLI

A manca de noves corresponents a fets realitzats, ens hem de contentar amb quatre notetes referents a projectes. El més important d'aquests és, sens dubte, l'espectacle notabilíssim que's prepara al flamant teatre del carrer de Casp.

Altremet, sembla que l'empresari d'òpera don Josep Rodés, de retorn del Extranjer, ha manifestat que el repertori líric-dramàtic escollit per a la pròxima temporada del Teatre del Tívoli, que començarà a mitjans d'octubre a càrrec d'un nodrid quadre d'eminentes artistes francesos perteneixents als teatres de la «Gran Opera» i «Opera Còmica» de París, ve a respondre als distints gèneres de l'art escènic musical.

La Gran Opera francesa, estarà representada per la famosa *Hamlet*, del mestre Ambrosi Thomas; el gènere de transició o eclèctic entre aquella i el modern drama líric, per la *Thais*, de Massenet. La clàssica òpera còmica, d'origen purament francès, per *Marouf, sabater de El Cairo*, de Rabaud; el drama líric moderníssim, per *Pelleas i Melisandre*, de Debussy; i el colossal art wagnerià per la seva creació més excelsa, la grandiosa obra mística *Parsifal*.

No'm negaran que són grans projectes, i que davant del anunci d'una temporadeta així els nostres filarmònics ja deuen començar a llepar-se els bigotis... els que en tinguin.

NOVEDADES

S'han vingut reproduint els més celebrats vodevils, sense, per ara, anunciar-se cap novetat interessant ni cap estrena.

En Pepet Santpere i la Enriqueta Torres se fan aplaudir a cada producció que reprenen,... i això és tot. La parròquia, contenta i ells també.

BOSQUE

Ja hi tornem a ésser, és dir ja no hi som, puig novament s'ha decretat el *cerrojazo*. No obstant, no desconfiem de tornar-hi.

Afortunadament, abans de la «debacle» encara vàrem poder admirar l'afiligranat treball del tenor senyor Cortada, qui feu un *Fernando de La Favorita* com poques vegades hem sentit. Bastant acceptable estigué En Brunet amb *La Africana*, emprò devem advertir-li que tingui més mirament amb la seva potent veu, puix totes les masses piquen.

I ara, companys, a reposar fins que'ns avisin.

ORFEÓ GRACIENC

Encara que un xic tard, recordarem que en el concert que, a benefici dels pobres de la barriada de Gràcia, donà l'«Orfeó Gracienc», en son hostatge social, poguérem fruit de excel·lent música interpretada molt acertadament per dit Orfeó, en el que és de notar-se el constant esforç que ve realitzant per assolir el màxim de perfecció, que sens dubte conquerirà ben prompte.

Una de les composicions que millor interpretaren, fou sens dubte l'*Hivern*, de Lully, on demostraren que també, sense recórrer als crits, poden fer-se aplaudir, i entusiasmar al públic.

Totes les composicions foren molt aplaudides, tenint que repetir-ne varies, entre elles, un cant popular català que, fòra de programa i a prec del públic, cantaren al final i que fou ovacionat.

Amb motiu de la festa major de la barriada, l'«Orfeó Gracienc» ha donat també diferents concerts i audicions de sardanes, actes que han estat molt concorreguts i que obtingueren l'èxit que's mereixien.

Les superbes proeses dels nostres hostes italians ens posen novament de relleu l'atràs en que vivim en matèria d'aviació.

Es fatídic això de que hagim d'anar sempre a remolc dels altres països, que tenim «pasta» per a que això quedi implantat, és innegable; els aviadors no s'improvitzen, se van fent en mig de l'ambient propi.

Es evident que ni el motorisme ni l'automobilisme haurien arrelat sense l'impuls de les empreses estrangeres. Lo mateix ha de passar amb l'aviació. No hem sabut crear una escola veritat, montada amb tots els darrers avenços i en aitals condicions manquem de tot, de pilots i de màquines.

Lògicament lo que aquí no se sap o no's vol veure, ho distingeixen els de fora; qui sap, doncs, si aquests italians d'avui seran els propulsors de la nostra futura gran escola d'aviació, els que contribuiran més al desenrotllo, que forçosament ha d'arribar, de les màquines voladores, nous automòvils aeris que creuran infadigablement els espais. Tot això, naturalment, són encara plànols que es dibuixen en lo lluy, qui sap si quimeres que s'esvaïran una altra volta.

Més tot just apuntada l'idea ja neix el recel i amb ell se fa corre el descrèdit. Car encara que sembli incleible també en matèria d'aviació hi han els seus interessos creats; i les mitjanies que no han sabut «enlairar» els seus aparells, temen ja per llur monopoli.

Altres nyèbits aristocràtics de tots els esports, i que en el de l'aviació han acumulat totes les seves energies al voltant d'unes taules verdes, senten ferit llur amor propi, per l'indiferència amb ells demostrada.

I d'aquí la causa d'aquesta campanya encara fonda, però ja iniciada, al voltant d'aquests bells propòsits tot just iniciats.

Sabran els nostres hostes saltar per damunt d'aquestes misèries i seguir en bells propòsits? O bé pel contrari se'n entornaran a Varese compadint-nos per la nostra pobresa d'esperit? El temps ho dirà.

Però descendint a coses més terrenes direm que aquesta setmana ha estat la dels més rabiosos comentaris entre la gent de la pilota anglesa; les llistes de jugadors dels Clubs posen novament de manifest el lladrociní que es fan mútuament.

Qui per dos, qui per tres duros setmanals els jugadors canvien de colors, d'idees i fins de principis si els ho exigissin.

Això no arriba a professionalisme, és apatxisme. Professional s'enten qui pel seu saber pugui ensenyar quelcom; fins a cert punt és lògic que en visqui del deport. Però els nostres, què poden ensenyar pobres d'ells?

No és d'estranyar que el futbol vagi decaiguent; les juntes fomentant tota mena d'immoralitats, els equippers mancats del més petit punt d'honor i fe al club i fins al joc; aquesta és la situació pobríssima del futbol a Catalunya, que es posarà novament de relleu la temporada vinenta.

STOP

Les modes divertides

les túniques curtes i a les faldilles curtes corresponen, naturalment, robes interiors apropiades. Les camises se porten curtes i, és clar, amb tanta carèstia de roba, tornen a imposar-se entre les dames els pantalons.

Le Cri de Paris, comentant aquestes transcendents decisions, se pregunta si els pantalons femenins han d'ésser rigorosament tancats o bé deuen fruir d'alguna llibertat. La resposta la fa amb una llegenda d'En Fabiano... Fem un parèntesi per a dir que En Fabiano és el dibuixant de les parisenques magres i meravelloses, les parisenques moltes vegades sense camisa que apareixen en la revista *Fantasio* i *La Vie Parisienne*. En Fabiano, ademés, va dibuixar els mobles del noi Llibre, gest mondà i de bon gust que lamentem

aplaudir avui, aprofitant l'alusió a En Fabiano, amb alguns anys de retràs.

La llegenda d'En Fabiano, posada en llavis d'una dona, diu:

—Prefereixo els pantalons tancats, perquè me trobo més a casa meva.

En els pantalons i en les camises les elegantes han decidit brodar unes divises, que apliquen no solament a la roba interior, sinó als mobles de més us com l'auto, el tocador i el llit. Imitació de les antigues divises del segle XVIII, se vol que tinguin gentilesa. *Le Cri de Paris* ofereix a les seves lectures unes quantes extretes de les antigues memòries. Confesem que les frases històriques que ofereix la revista de Paris no ens complauen gaire. Però n'hi ha que sí; la que madame Pompadour va posar en el seu llit i que deia:

Fais le bien chaque jour

Frases que traduïda al català, sempre tan exacte, resulta d'una justesa sorprenedora i que en castellà no's podria dir:

Feu-lo bé cada dia

L'ESQUELLA s'ofereix als seus llegidors per a que trobin frases que els nostres homes coneguts polítics i mundans podrien inscriure en les seves robes i en els seus mobles. Presentarem dos exemples.

Un conegut polític, ja d'edat avançada i amic encara de l'alegre vida, podria usar aquesta divisa:

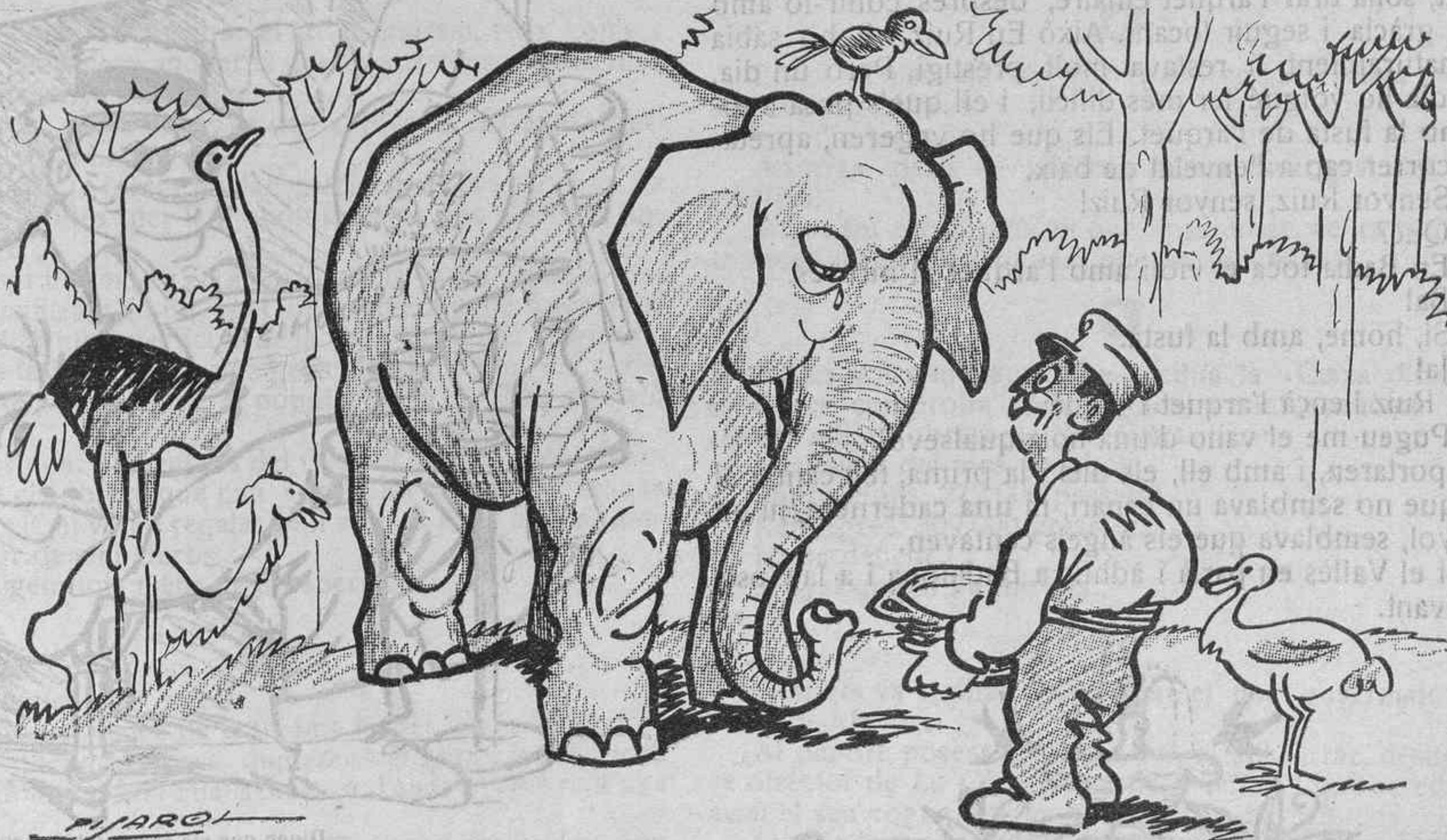
E pur si muove

I una famosa dama que no's rendeix ni en el seu capvespre, aquestes que posem en francès no trobant en català la frase justa.

Chacun son tour

I ja que *Le Cri de Paris* ens invita a posar-nos la divisa de Maurici de Saxonia, nosaltres ens apremem a ordenar a la brodatora qui ens dibuixi les paraules prudentes en la nostra roba interior:

Fortiter in re, suaviter in modo

LA CARESTIA

—Prepara't noi, que em sembla que de tu també en farem botifarres

Musics

ES festes majors són la florida de les orquestres, i amb la de les orquestres la dels contrapunts. I és que sense contrapunt no's comprèn festa major. S'han de barallar els de dalt i els de baix, els de «La Violeta» i els de «L'Armonia».

Encara duren aquestes guerres, però amb això del forasteram que invadeix poblets i viles van perdent.

Sempre recordarem com a terra puntosa, Montmeló. Allí hi havien els dos partits, encara hi són més o menys anorreats. Però aleshores?

Mai s'han tocat oficis com aquells oficis, mai ballades com les ballades d'allí, i de valsos de socis i americanes amb obligats no en parlem.

Això sí, als professors, a més de ben pagar-los se'ls tractava com calia. A cada àpet era cosa sabuda:

Un music, un pollastre.

I lo demés per a afegir.

Però lo que més agradava als intel·ligents eren les toques o serenates davant de l'Ajuntament. Allí, en l'legítima competència, se barallaven les orquestres, i si la flauta de l'una feia el rossinyol, el cornetí de l'altra imitava a l'Angel del Judici i revifava an els morts.

Per Montmeló hi havia passat En Vila, el cèlebre flauta, del qual s'explica que al retornar de les festes majors tenia que cargolar-se la llengua en direcció al natural, perquè la tenia viciada. A Montmeló succeí el cèlebre cas entre En Badia i En Ruiz, els dos concertistes de violí.

En Badia, al arribar al calderó d'una americana amb obligat, solia tirar l'arquet enlaire, després collir-lo amb molta gràcia i seguir tocant. Això En Ruiz no ho sabia fer i, naturalment, li restava molt prestigi. Però un dia, En Badia ho volgué fer més difícil, i ell que's posà a tocar amb la fusta de l'arquet. Els que ho veieren, apretaren a córrer cap a l'envelat de baix.

—Senyor Ruiz, senyor Ruiz!

—Què?

—En Badia toca el violí amb l'arquet al inrevés.

—Ba!

—Sí, home, amb la fusta.

—Ja!

En Ruiz llençà l'arquet i digué:

—Pugeu-me el vano d'una noia qualsevol.

Li portaren, i amb ell, els dits i la prima, feu cantar al violí, que no semblava un canari, ni una cadenera, ni un rossinyol, semblava que els àngels cantaven.

Tot el Vallès en parlà i àdhuc a Badalona i a la Costa de Llevant.

ESQUELLOTS

Amb gran pompa i lluïment se celebraren els Jocs Florals de «El Artesano», de Gràcia.

Per cert que al finalitzar-se la festa hi hagué esclat patriòtic i els concurrents cantaren l'himne català.

Això no està bé.

Aquesta és la manera de correspondre a la gentilesa de S. M. el Rei, de S. A. la Infanta Isabel i de tants altres personatges monàrquics centralistes que envien premis al citat concurs?

Prenguin nota els organitzadors per a una altra vegada: o tots moros o tots cristians.

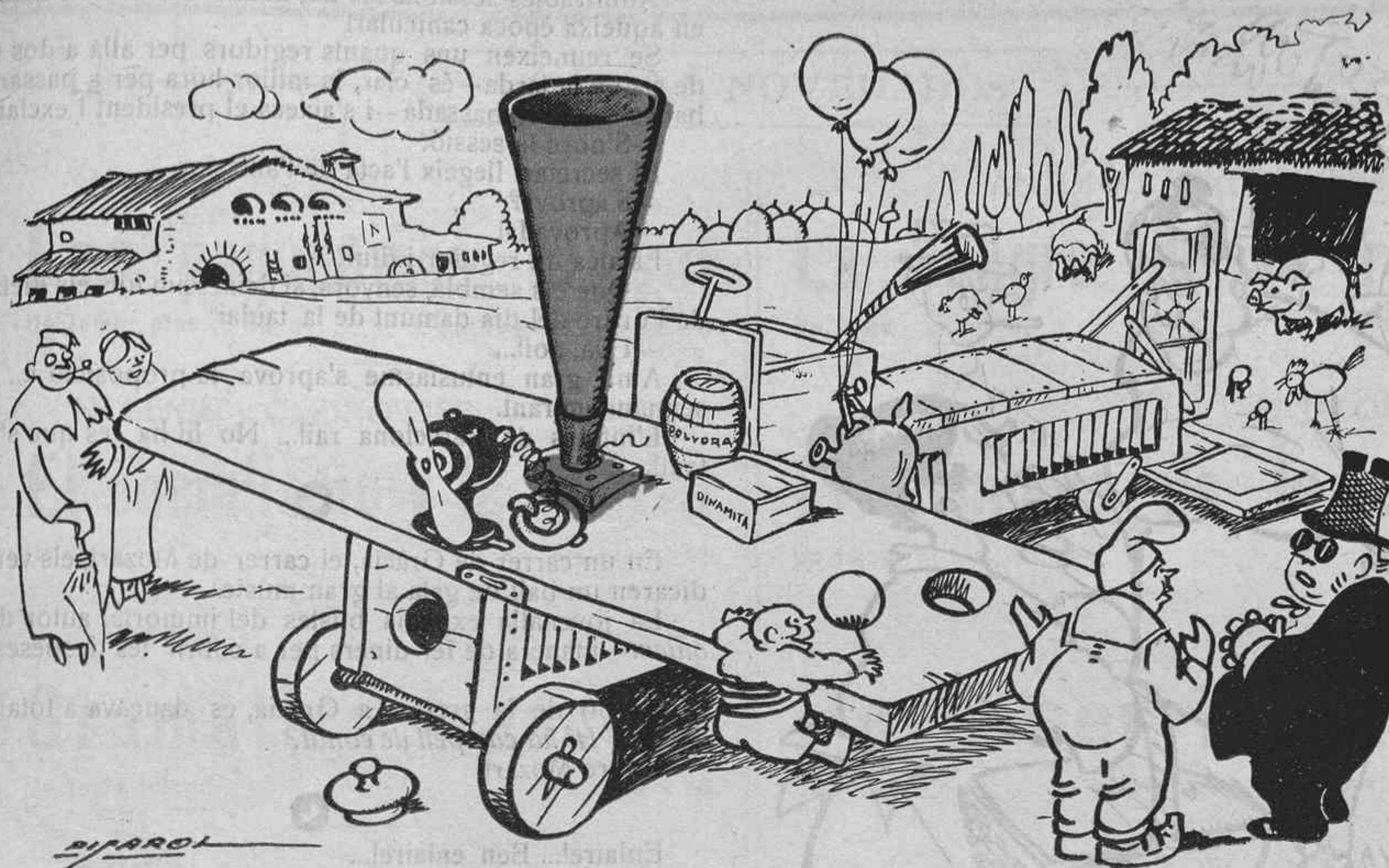
Els senyors socis de la «Ciudad Jardín» de Barcelona organitzen una excursió d'estudi a l'antic front de batalla del territori belga.

Què podran estudiar allí els fomentadors de la Ciutat Jardí?

No havem quedat que tot allò són ciutats-cementiris?

—Diuen que els espanyols tenen sang de horxata. Mentida!.. Si així fos, a hores, d'ara ja n'hauríem fet diners.

LES MAQUINES MODERNES

—I ara, Pau! .. què t'has inventat aquí?
—Un nou canò granifugo aeri contre les pedregades.

Divendres passat, dia 15, es va inaugurar, en la Ciutat de Reus el gran magatzem, sucursal de «La Exportadora Agrícola Española, S. A.».

Assistiren a l'acte el Consell Directiu senyors Fàbregas, Alguí, Batalla, Corominas i Barreras, personal tècnic, administratiu, representants de les demés sucursals i obrers de la casa, així com distingides personalitats i representants de tota la premsa.

Es cosa digna de admirar el tal magatzem, puix compta amb tots els avenços moderns que el posen en primer lloc, entre els d'Espanya i Estranger.

La direcció de les obres es deu al jove i estudios arquitecte don Josep Miró.

De arribada ja fórem invitats a refrescar. Per cert que va ésser una gran idea per la grandiosa calor que sofrírem durant el viatge.

Després, i desfent-se en atencions ens varen mostrar tot el local, finalitzant en un àpet de primera, amb fotografies d'En Merletti i tot; i pel·lícula de la Casa Pathé per afegidura. Durant tota la festa, regnà una gran alegria; i fins un sextet executà entre altres pessas, el popular fox-trot *Hi ha cap pell de conill!*

Varen brindar els senyors del Consell directiu; i com apoteosi, a tots els obrers que han contribuït en l'obra magna de la casa, els hi varen regalar junt amb el puro habano una moneda d'or de cinc duros.

Els desitgem tota mena de prosperitats.

re, en compensació, li ofrena una creu molt més grossa de la que encara està esperant l'entremaliat Vila, el que es fama que va dir:

—Tan que'm varen *calumniar* per lo de la Mercè; i an aquest pas encara veurem al il·lustre «cosechero», lluint la gran creu del rei d'Itàlia en les processons del Corpus de Granada.

En el dispensari del carrer d'Aragó se vacuna gratuïtament contra el tífus.

No n'hi ha prou.

Aqueixa mena de vacunes deuen ésser gratuïtes i obligatòries.

Sobre tot en un país en que, tractant-se de persones, hi abunden més les *baconades* que les vacunades.

En les notes mensuals que facilita la «Caixa d'Estalvis» és on se comproba palpablement l'estat econòmic de les classes mitja i obrera de Barcelona.

Moviment del mes de juliol:

Imposicions: 272.000 pessetes.

Reintegres: 309.000 pessetes.

Hi ha dèficit?

Senyal que hi ha misèria.

Dimarts va arribar a Barcelona el nou governador civil don Juli Amado.

Al pendre possessió del seu important càrrec, desitgem al ex director de *La Correspondencia Militar* que acrediti ben aviat el seu cognom entre els esquerps barcelonins.

Que ja farà prou si resulta, efectivament, un governador *Amado*.

Vès lo que són les coses!

En ocasió del viatge de la Infanta Isabel, els *lerrouxeros* foren dels que més coses digueren del gran i ja mai prou alabat Vila Marieges, al qual acusaven d'anar a la *pesca* d'una gran creu.

I... de la *noche a la mañana*, el seu «republicaníssim» don *Manué* se'ns en va a Itàlia a portar una medalla al seu *re*. I el

—Ja ho saps que s'ha apujat l'oli?
—I què! .. Els meus senyors, no en fa poc de temps que amaneixen les mongetes amb bencina!...

De les places del Sol i del Diamant, de la atractiva i escaienta barriada de Gràcia, vàrem rebre unes invitacions per a les festes que amb motiu de la Festa Major s'hi celebren. Moltes mercès, amics.

Una i altra estaven guarnides amb molt bon gust; no's pot dir igual de la Plaça d'Orient que donava llàstima de mirar, creiem que han fet bé d'acabar la festa abans d'hora puig *alló* donava la impressió d'una parada de robes velles i no el d'una plaça ornamentada per a retre tribut a la senyora Terpsicore.

Apesar de l'anormalitat de les circumstàncies, els balls populars de carrer han estat a l'ordre... de tots aquests dies.

Ben fet, què carail...

«Este mundo es un fox-trot
y quien no lo baila... un caralot.»

Admirables sessions les del nostre Consistori municipal, en aqueixa època canicular!

Se reuneixen uns quants regidors per allà a dos quarts de sis de la tarda—és clar, la millor hora per a passar-la als banys o a la Rabassada—i s'aixeca el president i exclama:

—S'obre la sessió.

El secretari llegeix l'acta de l'anterior.

—S'aprova?

—Aprovada!

I s'alça un regidor i diu:

—Què els sembla, senyors, si deixéssim tots els dictàmens de l'ordre del dia damunt de la taula?

—Uva, noi!...

Amb gran entusiasme s'aprova la proposició i... fins la setmana entrant.

L'interès de Barcelona rail!... No hi ha res que s'esperant!...

En un carrer de Gràcia, el carrer de Mozart, els veïns dedicaren un ball de gala al gran músic.

La jovenalla expenia bustes del immortal autor del *Requiem*—manera de fer diners per a cobrir les despeses de la festa.

Al bò de la gresca, a Gràcia, es dançava a totarreu el fox-trot *Hi ha cap pell de conill?*

Pobre Mozart!

Enlaire!... Ben enlaire!...

Sembla que l'intrèpid aviador Zannetti va anar expressament a la Mancomunitat a convidar el seu president per a efectuar una volada damunt de Barcelona.

No sabem si acceptaria o no el senyor Puig i Cadafalch.

Però en el seu fur intern degué pensar:

—Enfilar-me jo?... perquè?... No sóc el ciutadà de més altura?...

Aquesta vegada sí que no'ns en escapem.

Les noves condicions de treball dels operaris i la puja de la farina de blat, obliguen als flequers a augmentar el preu del pa.

De moment, l'augment serà de cinc cèntims per quilo.

Però... que *serà* de deù abans d'acabar l'any, tot-hom n'està convençut.

Millor dit: tractant-se de pa, tot-hom n'està *empapat*.

Molt animades estigueren enguany les festes de Sant Roc. L'única cosa que hi va mancar—i no sabem perquè—fou el tradicional rosari cantat en alta veu, al mig de la Plaça Nova.

Es que les rates de sagristia estaven enrogallades?

O és que temien la competència del fox-trot: hi ha res pel drapaire?...

Sigui el que's vulgui, el número s'hi trobà a faltar. I el sant i el gos n'estan molt ressentits.

Antoni López, editor — Rambla del Mítg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, Oim, 8
BARCELONA

Si teniu el cabell malalt gasteu

CAPILAR AMERICANO

Exit grandióis contra la CAIGUDA DEL CABELL
Activa ràpidament la SORTIDA I CREIXEMENT
IMPEDINT INSTANTÀNIAMENT LA CAIGUDA.

Preu: 6'50
pessetes estolx

Se ven a totes les Perfumeries i Drogueries

DIPÒSIT GENERAL:

J. ICART, Clarís, núm. 10.—BARCELONA

ULTIMAS NOVEDADES

G. LEO

Los pequeños al sol

Un tomo: ptas. 3'50   Encuadernado: ptas. 5

N. LENIN y G. ZINOWIEFF

El socialismo y la guerra

Un tomo   Pesetas 1'50

P. FABRA

Gramática francesa

Un tomo tela   Pesetas 2'50

AZORÍN

El alma castellana

Un tomo   Pesetas 3'50

ANTONIO REYES-HUERTAS

La sangre de la raza

Un tomo   Pesetas 4

E. JALOUX

El demonio de la vida

Un tomo   Pesetas 3

W. BLAIKIE

Para ser fuertes

Un tomo   Pesetas 3'50

ADELA MARGOT

AL OIDO.-Libro de la vida

Un tomo   Pesetas 2

Mapa de Europa

rectificadas sus fronteras con arreglo al TRATADO DE PAZ firmado en Versalles el 28 de junio de 1919

Además de los límites de las grandes potencias que han sufrido variación con motivo de la cesión de territorios, se consignan en este mapa las demarcaciones de todas las pequeñas nacionalidades que han recobrado su independencia.—Figura en este mapa la red completa de todos los ferrocarriles de Europa y el número de habitantes de las pobla-

Nuestro MAPA DE EUROPA mide 70 × 93 impreso a cuatro colores sobre un magnífico papel fabricado exprofeso

ciones de más de 10,000

SE VENDE EN TODAS LAS LIBRERÍAS DE ESPAÑA AL PRECIO DE

2'50 pesetas

ELS CLERGUES AGRAITS

—Gràcies, mossèn *Alejandro*, per haver votat l'augment dels nostres sous. Ja li dedicarem unes quantes misses.
—No hi ha de què; *misses* ral, no me'n falten.